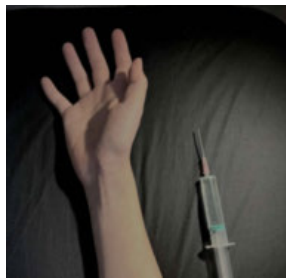

MORGENAVISEN

Jyllands-Posten

SKOLE

Gilbjergskolen, Gilleleje,
Gilleleje
november 2024
ID: 7001

Et grænseværdigt
spørgsmål, i hvem
der råder over
gåderne

Læs debatindlægget om
aktiv dødshjælp på side 7

Lige til stregen

Trods den omsorgsfulde hjemmehjælper, der kommer fire gange dagligt, vil Niels Larsen stadig have risiko for at falde flere gange dagligt. Foto: Mathias Emil Østergaard Larsen

Plejehjem - "ikke noget festligt sted at være"

■ For mange borgere i Danmark er det at komme på plejehjem langt fra en festlig begivenhed, mener Trine Egetved (C), som er viceborgmester i Gribskov Kommune.

MATHIAS EMIL ØSTERGAARD
LARSEN OG ALEXANDER
LINDBERG

Det er meget bøvlet at få en plejehjemsplads i Danmark, selvom man i årtier har bidraget med at arbejde og betale skat. Ældre medborgere får ofte en uværdig afslutning på livet, hvilket også er ulykkeligt for de pårørende.

Fagfolk fra de kommunale visitationer mener, at visitationen har alt for svære kriterier, der skal opfyldes for at få en plejehjemsplads.

Man skal have behov for hjælp til toiletbesøg, måltider, rengøring, tøjvask og andre praktiske opgaver for at opretholde sin daglige livsførelse. Mange ældre borgere kan have behov for hjælp morgen, middag,

eftermiddag, aften og nat.

Danskerne bliver ældre og ældre

Trine Egetved som er viceborgmester i Gribskov Kommune, siger, at man skal være "rigtig dårlig" uden have mulighed for at kommentere på enkeltsager. Kommunerne bliver holdt i meget, meget stram snor, da danskerne glædeligvis lever længere og længere, men udgifterne til plejesektoren bliver større og større.

Det er et faktum, at befolkningen bliver væsentlig ældre end tidligere. I dag er gennemsnitslevealderen 79,5 år for mænd, og for bare 20 år siden var tallet kun på 74,5 år. For kvinder var gennemsnitslevealderen for 20 år siden 79,2 år, og i dag er den 83,6 år. ifølge gennemsnitsalder.dk.

Ensomme ældre har begrænset kontakt til andre

Desværre er der hverken plads til de allerdårligste eller de ensomme gamle, som sidder i eget hjem. Af forskellige årsager har de

ikke daglig kontakt med deres familie og venner. De ældre kunne have gavn af pleje, omsorg og social kontakt med andre for at forbedre deres livskvalitet i deres sidste leveår.

Visitationsprocessen

Selvom der står færre borgere på ventelisten til at komme på plejehjem i Gribskov Kommune, så er ventetiden på en plejehjemsplads steget markant det seneste år. Ifølge de seneste tal fra Danmarks Statistik så var der 92 personer i Gribskov Kommune, der stod på venteliste for at komme på plejehjem eller plejebolig i 2023 mod 139 i 2022. Men samtidig viser tallene også, at den gennemsnitlige ventetid på en plejehjemsplads eller en plejebolig i Gribskov Kommune var på 64 dage i 2023 mod 34 i 2022.

Trine Egetved erkender at der er plads til forbedringer: "Vi gør det altid så smidigt og hurtigt, som vi kan for at give folk de tilbud, der er behov for på det givne tidspunkt, men

jeg kommer aldrig til at sige, at jeg synes, at det er i orden, at man skal vente, hvis man er så sløj, så man ikke kan klare sig selv derhjemme."

Ud af Region Hovedstadens 29 kommuner er der ifølge Danmarks Statistik kun 4 kommuner, der har en længere ventetid end Gribskov Kommune. Til sammenligning har nabokommuner som Helsingør Kommune kun 21 dages ventetid. Fredensborg Kommune har en ventetid på kun 8 dage, og Hillerød Kommune har en ventetid på 52 dage.

Kommunerne er nødt til at prioritere ressourcerne

Ifølge Trine Egetved er kommunen tvunget til at prioritere hele tiden, men der er grænser for, hvor uværdigt det er for den svage borger at blive i eget hjem.

"Når man lader folk blive derhjemme, indtil de er så dårlige, at de ikke kan klare sig selv mere, så skal vi være klar til at træde hurtigt ind og sige, at nu har

vi et andet tilbud til dig. Men der mangler medarbejdere, og der er stramme rammer. Vi har kun den pose penge, som vi har."

Trine Egetved tilføjer, at hvis man er så dårlig, at man ikke kan være derhjemme, kan man komme på en aflastningsplads.

Ifølge Tine Fristrup, der er ældreforsker ved Aarhus Universitet, så spiller kommunernes økonomi en stor rolle for visitation for plejehjem.

Desværre kommer praksis af og til før det retslige

"Kommunerne er trængt økonomisk, så det ender med at være budgettet, der afgør visitationerne, selvom det ikke må være sådan i retslig forstand, så bliver det det i praksis. Det vil sige, at den ældre borgers individuelle behov på mange måder bliver tilside-sat." Siger hun til dr.dk

"Kommunerne må prioritere hele tiden, men der er grænser for, hvor uværdigt det er for den svage borger at blive i eget hjem."

Gribskov kommunes kriterier for at komme i betragtning til plejebolig:

Ifølge Gribskov Kommunes hjemmeside så skal man leve op til følgende for at komme i betragtning til plejebolig:

-Have behov for døgnovervågning

-Af fysiske eller psykiske årsager være ude af stand til at klare dig i din nuværende bolig på trods af plejefaglig indsats

-Have vanskeligt ved at overkomme/overskue/tage initiativ psykisk og/eller fysisk

-Der er 2 typer ventelister, som man kan skrives op på, hvis man står på den såkaldte frit valg-venteliste, er det ikke muligt at sige noget om ventetiden på en bolig. Men hvis man står på den såkaldte garanti-venteliste, skal de tilbyde borgeren en bolig indenfor 2 måneder.

Unge under 18 år kan let fristes og købe alkohol i supermarkedernes store, tilgængelige udvalg. Foto: Christina Tessum

Lad os hæve aldersgrænsen for køb af alkohol for unges sundhed og fremtid

■ 16-årige skal ikke have mulighed for at købe alkohol. Hvis drukkulturen skal ændres, bør lovgivningen være følge de øvrige EU-landes.

CHRISTINA TESSUM OG JULIA RASMUSSEN

Vi har for nyligt tænkt over, hvor let det er for unge at købe alkohol. Det har virkelig været et emne, mange snakker om, men ingen er rigtig gået videre med det, og vi synes, der skal tages hånd om det, inden at det bliver værre, end hvad det allerede er.

Lige nu er alkoholgrænsen 16,5 procent til personer over 16 år, og for personer over 18 er det muligt at købe alkohol med en procent på mere end 16,5, men vi synes, at man slet ikke skal kunne foretage køb af alkohol, når man er under 18 år.

Vi synes virkelig, der skal tages hånd om, hvor nemt det er at købe alkohol. Ved at tillade køb af alkohol fra 16 år giver det grønt lys til unge om, at det er tid til at starte for alvor med at drikke alkohol. Derfor bør vi hæve aldersgrænsen for køb af al alkohol til 18 år og sende et stærkere signal om, at alkohol ikke er for børn og unge under 18 år.

Skader af alkohol

Forskere mener, at unges hjerner særligt er sårbare for alkoholens negative effekter og derfor vil en højere aldersgrænse derfor give mindre risiko for alkoholrelaterede skader og afhængigheder senere. Alkohol kan fx øge dit blodtryk,

øge risikoen for skader på centralnervesystemet og hjernen og forårsage lever sygdomme.

Unge hjerner er stadig under udvikling i teenage-årene, og alkohol kan have en stor bivirkning på hjernen som fx hukommelses- tab, læring og opførsel.

”

Unge under 16 skal simpelthen stoppe med at prøve at købe alkohol uden id de kommer jo alligevel ingen veje med det

De unges kultur

Hvis aldersgrænsen bliver hævet, kan det forhåbentlig medføre en kultur, hvor det ikke er normalt at drikke alkohol. Alkohol er blevet en stor del af unges liv som fx en hyggeaften med venner eller fester. Det er blevet alt for normalt at drikke alkohol i en tidlig alder. Det er simpelthen sindssygt, at man kan få fat i alkohol, før man får stemmeret i Danmark! Vi tror ikke, de unge tænker, at alkohol er en skadelig ting, men de ser det nok mere som en god måde at starte fester eller arrangementer på.

Gruppepresset er stort blandt unge

TrykFonden har lavet en undersøgelse, og 42 pct. af de af unge mellem 15 og

25 år har oplevet at føle sig presset til at drikke alkohol, og hele 34 pct. har oplevet det mere end én gang. Til trods for oplysning i skolen kan det være svært at gå imod strømmen.

Dilemmafyldt at være en medarbejder i et supermarked

Viktor Tessum, som er medarbejder i Coop 365, har valgt at dele sine oplevelser, og han siger, at han har oplevet, at der engang imellem kommer mindre-årige, der prøver at købe alkohol uden ID, men ikke så tit. Han mener dog, at alkoholreglerne er fine, men vi mener, at der snart skal strammes op på dem - også for at undgå at ung- arbejdere skal have styrken til at afvise venner og bekendte i supermarkeder, når fredagsvagten skal tages.

Følg EU-lovgivningen i stedet for USA

I USA skal man være 21 år for at drikke alkohol, hvilket er fint, hvis det fungerer for dem, men vi synes nu at aldersgrænsen skal være 18+ ligesom vores nabolande i EU. Undersøgelser viser, at unge i EU generelt har et mere afdæmpet forhold til at drikke alkohol. Kulturen er oftest helt anderledes end i Danmark, hvor nydelse i hyggelige sammenkomster er der, hvor unge drikker. I Danmark kan omdrejningspunktet for sammenkomster være lege, drukkelse - altså hvor alkoholen er en central del af det sociale liv.

Forældreopbakning er væsentlig

I Danmark bliver ansvaret for unges alkoholforbrug ofte lagt på forældrene, men med en aldersgrænse på 16 år for køb af alkohol er det svært for mange forældre at sætte grænser. Når loven tillader unge at købe alkohol, bliver det sværere for forældre at sige, at de ikke skal starte. Ved at hæve aldersgrænsen til 18 år vil det give forældre en stærkere pointe for at vente.

Upopulær beslutning for regeringen

Selvom alt sundhedsfaglig viden fortæller os, at regeringen bør ændre lovgivningen, er det en upopulær politisk sag, da mange politikere mener, at kulturen i ungdomslivet kan være svær at ændre. At lægge det ud til forældrene giver en ubalance, da mange forældre har brug for opbakning gennem lovgivning og viden.

Vores holdning er klar, når det gælder unges sundhed og fremtid: Hæv aldersgrænsen til 18 år for køb af alkohol.

FAKTABOKS

European School Survey Project on Alcohol and Other Drugs (ESPAD) har undersøgt unges møde med alkohol: 80% af de europæiske unge drikker alkohol. -92% i Danmark-35% i Island -57% i Norge-65% i Sverige-73% i Finland. Hvilket desværre giver Danmark 1 pladsen.

Fremlæggelser øger fraværsprocenten

■ Danmark har et stort problem med fravær i folkeskolen. Måske skal en af grundene findes i undervisningsformen med mange fremlæggelser, som skaber nervøsitet blandt eleverne.

LIVA MELCHIOR OG CIRKELINE ELLA LUNDBAK

Der er mange folkeskoleelever, der har svært ved at fremlægge, fordi det blandt andet kan være meget grænseoverskridende for nogle at skulle stille sig op foran folk og lave en præsentation. Flere elever bliver endda hjemme fra skole for at kunne undgå at fremlægge foran deres klassekammerater og lærere.

Antallet af skoleelever med angst eller stress er steget markant siden corona- nedlukningerne. Eleverne oplever, at der er et meget stort pres på dem, da der i udskolingens eksempelvis på grund af karakterer eller en følelse af pres fra andre elever og lærere.

Øvelse gør mester

“Det er vigtigt at lave fremlæggelser, da man skal lære at kunne tale foran mennesker, også selvom det kan være meget grænseoverskridende for mange unge. Det er også derfor, elever skal fremlægge så ofte for at overkomme deres frygt. Jo mere man gør det, jo bedre bliver man”, siger Rasmus Lyberth-Karlsson, der er lærer på Gilbjergskolen i Gilleleje.

Lærerne på Gilbjergskolen er enige i Rasmus' udtalelse om vigtigheden i at kunne fremlægge, men nogle elever synes, at lærerne kan være meget uforstående overfor de, der synes, det er grænseoverskridende, og derfor vælger de elever ofte at blive hjemme, når der skal

fremlægges.

”

Mange elever bliver endda hjemme fra skolen for at kunne undgå at fremlægge

Nu er jeg ikke utryk i klassen længere

En elev fra 9. klasse på Gilbjergskolen forklarer, hvordan det er blevet nemmere at fremlægge: “Nu hvor jeg går i 9. klasse i forhold til, da jeg lige var startet i 7. klasse. Det er langt nemmere at fremlægge foran klassen nu i 9., da man har haft tid til at lære hinanden bedre at kende og har gjort det så mange gange, det gør at man føler sig mere tryk og ved, at man ikke bliver grinet af.” Siger Isabella Reenkola fra i 9.M.

At kunne fremlægge er vigtigt også uden for skolen, fordi man skal kunne snakke foran mennesker. Hvis man fx skal være foretningsmand, holde foredrag og lignende. Men det er ikke nødvendigt at have så mange fremlæggelser, og slet ikke på den måde.

FAKTABOKS

54 procent har det sidste halve år følt sig stressede hele tiden eller det meste af tiden. Hvert fjerde barn mellem 10 og 24 år oplever stress mindst en gang om ugen.Tal fra Børne- og Undervisningsministeriet viser, at der i skoleåret 2023-2024 var 21,6 procent af eleverne, som havde langt over 10 procent fravær.

Dreng der fremlægger foran klassen FOTO: LIVA MELCHIOR

Den digitale legeplads er grænseløs

Børn og unge undlader at fortælle venner og forældre om de hårde beskeder, de modtager. Foto: Freja Emborg

■ **Forældre og myndigheder bør tage et fælles ansvar i at beskytte deres børn mod et liv på de sociale medier. MitID kan være en del af løsningen.**

FREJA EMBORG OG MATHILDE MARIE HOLM KONDRUP

Ingen forældre lader deres små børn være alene på legepladsen eller sender deres 13-årige teenagere alene i byen om natten.

Det er logisk, at det så vil være omsorgssvigt og manglende opdragelse, men hvordan opdrager man til noget, man ikke selv rigtig ved noget om? Vi undrer os over, hvorfor små børn får fx. Snapchat eller TikTok.

Ingen kender konsekvenserne af børn på de sociale medier endnu

Børn og unge påvirkes af at være på de sociale medier, da der er fx rigtig mange unge, der bliver påvirket i skolen af, at de har haft eller har en dårlig oplevelse på diverse sociale medier. Ingen forældre ønsker, at deres barn skal have det dårligt, men at sætte grænse for brug af sociale medier er åbenbart noget, som er svært også for forældre, der ellers sagtens kan være tydelige i deres opdragelse. Måske ved de ikke, hvad der foregår?

De fleste har sociale medier i 5. klasse

Hvorfor har forældrene et behov for, at deres børn

skal have sociale medier, når deres barn vitterligt kun går i indskolingen? Men det er selvfølgelig ikke kun de yngre børn, det går ud over. Det er jo også de ældre, og det går jo helt op til voksenalderen. Kim Olsen, der er pædagogisk vejleder på Gilbjergskolen mener, at aldersgruppen for debut på SoMe starter fra 4.-5. klasse og op. Kim snakker med unge mennesker og har oplevet mange unge, der er blevet mobbet eller chikaneret på sociale medier.

En aldersgrænse bør være verificeret med MitID

Vi synes helt klart, at det er forældrene, der burde tage ansvar for deres børn, når de er under 13 år. 13 år er jo egentlig aldersgrænsen på de fleste sociale medier, men problemet er jo, at børn kan sige, at de er ældre, end de egentlig er, DER ER JO INGEN, DER TJEKKER DET!

MitID-verificering kunne afhjælpe en del af problemet. Det er jo forældrene, der skal holde styr på, om deres børn er på de sociale medier, uden at de er 13 år eller over. Og selvom forældrene giver deres barn lov til at være på de sociale medier under alderen 13 år, burde der stadig være aldersgrænse.

Derfor synes vi, at der burde indføres MitID for at man kan verificere, at børn faktisk er 13 år eller over. Med MitID skal man være over 13 år, så det ville

derfor være oplagt, at det var en ting, at de sociale medier brugte, så at der ikke er "små børn", der vandrer rundt på de sociale medier. Fordi det er jo der, hvor mobningen sker. Det er jo også enormt vigtigt, at de sociale medier holder godt øje med, om der er "små børn" på deres website, nu hvor der ikke er MitID-verificering.

”Der er også nogle, som vælger at lade være med at fortælle om det og går med det selv. På et eller andet tidspunkt så bryder man jo sammen.

Nogle børn er mere udsatte end andre

Men det er ikke helt tilfældige børn, der bliver mobbet. Der er nemlig lidt et mønster i det. Statistikker viser at unge, som lever i familier med færre penge end de fleste andre familier og unge, der er anbragt uden for hjemmet, er dem der oftest bliver udsat for mobning og andre ubehagelige episoder på nettet.

Gå aldrig alene med dine oplevelser

Den hårde tone skal barnet

eller den unge selv deale med. En strøm af nedladende kommentarer kan pludselig ramme barnet eller den unge.

Måske i forlængelse af en konflikt på skole. Så skal der "skrives ud" om problemet i stedet for at tale om det i situationen. Alene med telefonen og alene med alle de mobbende ord kan være svært.

Hvis forældrene skal indblandes, kan mange børn være bange for, at forældrene vil "løse problemet" med at udelukke barnet fra at bruge sociale medier.

Red Barnet tilbyder gratis undervisning til alle folkeskoler under titlen "Slet det". Her er den største pointe, at den unge skal kende til deres rettigheder og vide, at det altid hjælper at dele det med venner, forældre eller lærere.

HÅRD TONE PÅ NETTET

18% har oplevet, at andre skriver/taler grimt til dem på nettet. 9% har oplevet at blive holdt udenfor på sociale medier eller i spil på nettet. 6% har oplevet, at andre har spredt rygter om dem på nettet. 4% har oplevet at blive mobbet med noget, der ligger på nettet om dem (fx billeder eller videoer).

Abdels opvækst i en forstad udenfor Stockholm viser en svær kamp mellem skole og kriminalitet. FOTO: THIN SKIN FILMS

Ghettoen pressede Abdel ud i kriminalitet

■ **Kan man balancere et svensk og et mellemøstligt liv?**

Bullets Peter Pontikis
Ungdomsfilm med actiontræk

MATTIS SIGGE BEGGREN OG
FREDERIK NEERGARD NIELSEN

Filmen handler om en dreng ved navn Abdel, som bor i Sverige, i et område præget af høj kriminalitet. Abdel bor sammen med sin mor og sin lillesøster. Han går i skole, hvor han ser meget op til en lærer ved navn Ali, som fungerer som en slags faderfigur for ham. Abdel bliver mobbet i skolen, men en dag bliver han og hans ven kontaktet af en bande, som spørger, om de vil gemme nogle ting for dem, for en belønning. Abdel begynder at hjælpe banden, men opdager, at de er i konflikt med en rivaliserende bande. Det får Abdel til at hjælpe sin bande med at modarbejde den anden gruppe, men det trækker ham ud i alvorlige problemer. Hvis du vil finde ud af, hvad der sker, må du se filmen!

"Hvad-hvis-det-var-mig"-plottet

Vi synes, plottet var rigtig godt; det greb virkelig fat i historien. Især åbningsscenen, som bare fik en "hooked on", det var en rigtig god idé. Man kunne se, hvordan børn og unge har det i Sverige - og måske er det også sådan i Danmark, og det vækkede helt klart tanker.

Vi håber virkelig, at politikere vil se filmen og gøre noget ved den hårde sandhed. Alt i alt var plottet meget velfungerende, og der var også lidt humor i nogle scener.

Gode amatørpræstationer

Vi synes, at skuespillerne spillede fint nok, men der var nogle ting, de kunne have gjort bedre. Af og til blev det tydeligt, at flere af de unge ikke havde erfaring med skuespil fra tidligere. Men det var ikke afgørende. Der var også nogle scener i filmen, hvor de var fremragende i deres skuespil, og hvor det lignede, at de var de bedste, man kunne finde. Alt i alt var det lidt mindre end gennemsnittet.

Autentiske miljøer

Kulisserne og stederne virkede som om det var meget gennemtænkt, det kunne næsten ligne et sted, hvor det kunne have været sket. Nogle scener, hvor de var i offentlige steder, var også meget realistiske. Især på skolen var det meget fint, der hængte mange ting, man ville have i et klasselokale rundt omkring på væggene. Alt i alt synes vi, det var rigtig fine valg af kulisser, og det var gjort meget realistisk.

Effekter virkede lidt "low budget"

Effekterne i filmen var tydeligt lidt lavbudget. I en scene til sidst i filmen var special effects lidt primitive eksempelvis i eksplosioner. Ellers brugte de generelt ikke mange store effekter, som man ofte ser i film nu til dags. Alt i alt gjorde de det godt med de midler, de havde til rådighed.

En modig og aktuel film

Filmen var rigtig god og tankevækkende om den verden, vi lever i. Selvom om skuespillet og effekterne ikke var det bedste, så gjorde plottet og valg af kulisser/steder helt klart op for det. Alle forlader biografen med dilemmafyldte tanker om, hvordan integration er bedst.

Skoledage burde være kortere

■ 82% af danske skoleelever syntes skoledagene er for lange, men er der noget om snakken?

FREDERIK BÆKMAND, STORM THOR OG JULIUS FISCHER

De lange skoledage blev indført i 2013, efter at politikerne besluttede at lave en skolereform. De ville give eleverne en længere og mere varieret skoledag. Reformen blev til virkelighed i 2014/2015, og tanken var, at det skulle gøre eleverne bedre til deres fag og give dem en bedre skoleoplevelse. Men spørgsmålet er, om det rene faktisk har hjulpet?

Mange elever klager over de lange skoledage, men er der noget om snakken?

De lange skoledage blev indført i 2013, efter at politikerne besluttede at lave en skolereform. De ville give eleverne en længere og en mere varieret skoledag. Reformen blev til virkelighed i 2014/2015, og tanken var, at det skulle gøre eleverne bedre til deres fag og give dem en bedre skoleoplevelse. Men spørgsmålet er, om det rent faktisk har hjulpet?

Kortere skoledage og bedre trivsel

Flere undersøgelser viser faktisk, at mange elever bliver trætte og mister motivationen, når skoledagen bliver for lang. Ifølge en undersøgelse kan en kortere skoledag faktisk hjælpe med, at elever og lærere har det bedre i skolen, fordi de får mere energi og overskud. Professor Lene Jensen fra Aarhus Universitet forklarer, at især de yngste elever har svært ved at holde koncentrationen hele dagen, og at det går ud over deres lyst til at lære.

Hvad synes de voksne?
Mange kunne godt tænke sig kortere skoledage. "Efter min mening burde skoledagene være fra kl. 8:00 til 14:00," siger Mikkel Olsen, udskolingsleder på Gilbjergskolen i Gilleleje. Han mener, at nogle af de mindre vigtige fag kunne fjernes, så skoledagen kunne slutte tidligere. "Man kunne for eksempel skære

ned på idræt eller sprogfagene, fordi engelsk allerede er et sprog, de fleste lærer hurtigt."

Nogle elever siger også, at de ville have mere energi til lektier og fritidsaktiviteter, hvis skoledagen ikke var så lang.

Nogle forældre synes også, det ville være bedre, hvis børnene kom tidligere hjem. Mange familier oplever nemlig, at der er meget travlt om eftermiddagen, og der ikke bliver så meget tid til at slappe af og lave hyggelige ting sammen. Kortere skoledage kunne give mere tid til familien.

Argumenter for og imod

"Læreren ville ikke have lige så meget tid til at undervise og lave opgaver, og det kan betyde, at kvaliteten af undervisningen bliver dårligere." Mange lærere mener, at de længere skoledage giver dem tid til at lave projekter og hjælpe eleverne bedre. Hvis dagene bliver kortere, kan det være sværere at få plads til det hele.

Hvordan var skoledagene før?

Tidligere var skoledagene faktisk meget kortere end i dag. I starten af 1900-tallet gik eleverne kun i skole i omkring 21 timer om ugen, og de havde fri allerede klokken 12. Dengang var der ikke lige så mange fag og krav som nu, så eleverne kunne gå hjem tidligere. Nu er vi i skole mellem 30-35 timer om ugen, og mange elever har fri klokken 14:30 eller 15:30. Det er virkelig en stor forskel, og det har gjort skoledagen mere presset for mange elever.

Hvordan ser fremtiden ud?

Der er forskere, som arbejder på at finde ud af, hvordan kortere skoledage kunne fungere, uden at undervisningen bliver dårligere. I nogle lande prøver de at lave projekter, hvor elever arbejder mere selvstændigt og bruger teknologi til at lære hjemmefra. Indtil videre viser det, at eleverne kan få højere faglighed og trives bedre, når de selv har lidt mere styring over deres tid. Så måske er fremtidens skole en blanding af kortere dage og mere selvstudie – hvem ved?

Racisme i folkeskolen

Gilbjergskolen har meget stor fokus på sprog og tone i skolen Foto: Alma Kiszka-König og Julie Refer

■ Racisme har stor negativ påvirkning på unges mentale helbred.

ALMA KISZKA-KÖNIG OG JULIE REFER

Racisme i folkeskolen er en virkelighed, som sker alt for tit for børn og unge med en anden etnisk baggrund. Lige meget om man kommer fra et andet land eller har forældre, der kommer fra et andet land, så burde man ikke behandles anderledes. Men det er ikke kun børn og unge, som behandler hinanden forkert, det er lige så meget de voksne, man burde virkelig ikke se anderledes på hinanden på grund af ens

baggrund.

Det viser sig, at over halvdelen af børn med en anden baggrund er blevet mobbet med deres hudfarve, religion, nationalitet eller kultur i skolen.

”

"Hvor kommer du fra?" Jeg svarede Danmark. Han siger "Nej, hvor er du virkelig fra?"

Racisme har en stor negativ påvirkning på børnenes skolegang, deres

personlige udvikling og trivsel. Mange børn med en anden baggrund trives ikke godt i et klasseværelse. De føler sig ikke tilpas og har svært ved at koncentrere sig om undervisningen.

Anonymt udtalelse

En elev fra Gilbjergskolen fortæller en historie, som hun gerne vil være anonym omkring: "Jeg var ude på et marked, og jeg gik over til en bod, hvor man kunne købe chilisaucen. Eks-pedienten spurgte: 'Hvor kommer du fra?' Jeg svarede Danmark. Han siger 'Nej, hvor er du virkelig fra?' Jeg svarede, jeg var født og opvokset i Danmark, og jeg har en forælder, der er fra et andet

land. Han blev meget ubehagelig og pressede mig til at sige, hvor jeg kom fra. Men jeg havde ikke lyst til at sige det.

Der er forskel på at "hyggeracisme" og "grov racisme"

Hyggeracisme er noget, som sker ofte i hverdagen, det kan være en ven, der joker lidt, altså noget som man ikke lægger så meget i. Det er selvfølgelig også forskelligt, hvordan folk reagerer. Grov racisme er der, hvor grænsen virkelig går. Unge og voksne mennesker oplever det mest, hvis man går rundt på gaden og spurgte om nogle ubehagelige ting eller grov mobning i skolen.

Lad unge sidde i kassen i supermarkeder

JONATHAN LUND MACDAMS - CHRISTOFFER CILAS ROSWALL LARSEN

I Danmark skal man være 15 år eller have afsluttet 9. klasse for at betjene en kasse i supermarked.

Det lyder jo egentlig acceptabelt nok, eftersom man kunne møde ubehagelige kunder eller nogle, der kan gøre det utilpas for personen at skulle være ansvarlig for.

Men er det overhovedet

nødvendigt, at man skal have afsluttet 9. klasse? For der ville jo også være en masse gode ting, hvis man kunne gøre det lidt tidligere end efter 9. klasse som for eksempel at man kunne få erfaring og lære, hvordan det er, og så er det nok også generelt sjovere end at skifte ting ud på hylderne osv. Der er stort behov for arbejdskraft i Danmark, og mange unge vil meget gerne arbejde fra 13 år.

Fjern aldersgrænsen

Så i sidste ende kunne man jo overveje at bare fjerne at man skulle have afsluttet niende og så bare beholde 15 år, det kunne i hvert fald være en idé. Men man skal heller ikke glemme at der et stort ansvar med at sidde i kassen, man skal have styr på, hvad man laver og være positiv overfor kunderne, selvom de måske ikke er særligt venlige.

Ja, og hvorfor skal man være 15 år gammel

for at sidde i kassen? Det kan der jo være flere forskellige meninger om, men hvad jeg kunne tænke mig til, så er det nok bare, fordi man vurderer, at man er for ung til at kunne udføre jobbet bedst muligt, og det kan man jo selvfølgelig ikke bare antage, men der er nok større sandsynlighed for, at en næsten voksen er bedre til det end en skoleelev.

FOTO: STORM THOR

Sara har boet i Danmark, siden hun var tre år gammel, men kæmper fortsat med at føle sig helt accepteret som dansker. Foto: Victoria Abildtrup

Kæmper for at blive en del af det danske samfund

■ **Unge med anden etnisk baggrund kæmper for at finde deres plads i Danmark og blive en del af samfundet.**

VICTORIA ABILDTRUP OG EMILIE-LEONORA WALLENTIN BJERREHUS

I mange danske skoler er der børn med en anden etnisk baggrund. Det kan være svært i skolen at komme med en anden kulturel baggrund. Faktisk som at leve i to verdener i den danske skole og et anden etnisk hjemmeliv. Det danske sprog er svært at tale, forstå og stave. Mange med anden etnisk baggrund har også svært ved den danske ironi og humor. Fx. "Jeg kan ikke lide kager", og så spiser de kage.

Dobbeltlivet

Mange unge med anden etnisk baggrund lever et dobbeltliv. Nogle vil gerne være en del af det danske og samtidig ære deres forældres ønsker.

Hvor de bliver en helt anden end de er derhjemme, de føler også det svært at blive accepteret. Hvis de bliver spurgt "Hvor du fra?" og fortæller, at de er født og opvokset i

Danmark, bliver de spurgt igen "men hvor er du virkelig fra?" Uanset hvem man er - bare fordi man ser lidt anderledes ud.

De kan opleve manglen af forståelse eller interesse for, at de er født med anden kulturel eller religiøs baggrund end dansk.

Muligvis spørger den etniske dansker ikke, da de kan være bange for at stille "forkerte" spørgsmål, og det unge med anden etnisk oprindelse kan blive stigmatiseret som nogle, der holder sig for sig selv, eller nogle, der måske er kriminelle - bare på grund af udseendet.

Saras interview

Sara, der går i 9. klasse på Gilbjergskolen i Gilleleje. Hendes forældre kommer fra Polen og Tunesien.

Sara fortæller, at hun kom til Danmark, da hun var 3 år gammel: "For mig var dansk et meget nemt sprog at lære. Jeg tror det afhænge af, at jeg var lille, og når man er mindre, så lærer man bare sprog nemmere.

Hvordan har du det med at du har en anden etnisk baggrund her i Danmark?

"Altså plus og minus ting.

Der er ting, jeg er glad for her, og der er ting, jeg er meget glad for, at jeg har med fra Polen og Tunesien.

”

"Positivt er, at jeg har beholdt det, jeg har med fra Tunesien og Polen. Negativ er, at det er svært at komme ind i fællesskaber.

Jeg er meget glad for den religion, jeg har taget med, altså jeg er ikke flov over den. Jeg skammer mig ikke over der, hvor jeg kommer fra, og jeg skammer ikke over min religion. Men nu hvor jeg taler så åben om det, er der selvfølgelig folk, der kommer med racistiske bemærkninger til mig, og jeg kan følge mig lidt isoleret. Nogle gange kommer det an på, hvor hende jeg er, altså hvilket et fællesskab, jeg er en del af.

Har følt at folk har været racistiske over for dig her på skolen?

Bestemt. Altså totalt, der har været mange folk der har været racistiske nogle gange endda læreren. Det har været meget i 7. og 8. klasse, og det heldigvis ikke så meget i 9., men der er stadigvæk de der racistiske bemærkninger såsom...

Er du nogensinde blevet drillet med din kultur, og hvor du kommer fra?

Ja, det er jeg, altså som jeg nævnte før, er jeg blevet jeg mobbet med, at jeg tror på en "Allah Allah-religion", og jeg er blevet mobbet med at jeg er sort, selv om jeg ikke er.

Det bare sådan en ting, der er blevet sagt med jeg er sort, så når man slukker lyset, kan man ikke se mig. Så jeg er blevet totalt mobbet med, at jeg er tuneser, og jeg er polsk, der er folk, der har sagt, at jeg sælger cykler og alt muligt. Det er virkelig nedværdigende og svært at kommentere tilbage på. Jeg lader bare sådanne kom-mentarer være.

Har du haft det svært ved at være fra et andet land her på skolen?

Altså, jeg lyver ikke, for det

har været udfordrende at komme ind i fællesskaber. Jeg synes ikke, det har været så svært med sprog og sådan noget. Jeg har altid været den elev, der har fået gode karakterer, har altid været den elev, der har haft det godt med læreren. Men det er bare fællesskabet igen.

Forskellene er der, men betyder det noget for et fællesskab?

Det er de forskelle, der er. Jeg ikke må drikke, jeg ikke må have sex. Her synes mange, at det er normalt at have det i vores alder, men det er det ikke for mig, da jeg vil giftes først. Det har folk så gjort grin med. Så det har jeg lidt svært ved at komme ind i et bestemt fællesskab. Lige når vi bor her ude på landet, hvor der næsten kun er etniske danskere.

Men nu går hun i 9 og har det meget bedre, og man ser fremskridt for unge med anden etnisk baggrund for det meget bedre.

Snart færdig med folkeskolen

Når hun er færdig på Gilbjergskolen i Gilleleje, planlægger hun at tage en

gymnasiel uddannelse for at blive tolk. I studieårene kunne hun godt tænke sig at blive ansat som kabinepersonale på et fly, så hun kan komme ud at rejse en masse.

DANSKE BEFOLKNING

Dansk oprindelse: 84,2%Vestlige oprindelse: 5,7%Øvrige ikke-vestlige lande: 5,1%MENAB-lande: 5,0%8,2% i Danmark havde en anden etnisk baggrund i 2004. Det er steget med 7,5% på 10 år. I 2024 er tallet 15,9%, Børn af efterkommere i Danmark: 0-4 år: 12.415-14 år: 17.27515-24 år: 750925 og derover: 1.928

Eleverne går amok på Reformkommissionen

■ Eleverne på Gribskov Gymnasiums elever går amok på Reformkommissionen, efter regeringens forslag om at fjerne 10. klasse. Den 11. november 2024 demonstrerede eleverne på Gribskov Gymnasium, hvor de forhindrede lærerne i at undervise.

VICTOR P. FISCHER OG ROBIN BERDING

Mandag den 11. november gik en landsdækkende aktion og demonstration i gang på alle gymnasier i Danmark. Baggrunden var anbefalinger fra Reformkommissionen til reformer af uddannelsessystemet, hvor en række initiativer blev fremlagt af regeringen. Eksempelvis kom der et forslag om at afskaffe 10. klasse.

Efterskolerne mener, at 10. klasse skal udvikles, ikke afvikles for de unge og for samfundets skyld. Et besøg på Gribskov Gymnasium gav et indblik i, hvilken motivation eleverne havde for at udelukke undervisere og demonstrere på Rådhuspladsen.

HPX skal gøre erhvervsuddannelser mere attraktive

Grunden til, at Reformkommissionen vil fjerne 10. klasse er for at indføre HPX (Højere Praktisk Eksamen), som er en blanding af boglige og praktiske fag. Den nye ungdomsuddannelse skal tage 2 år, og meningen bag den er at pege retning i en erhvervsuddannelse på grund af det faldende antal ansøgere.

Unge bør betragtes som mere end blot fremtidig arbejdskraft

Staten skal ikke styre, hvad de unge skal, selv om der måske mangler hænder ved samlebandene. For livet handler om meget mere end det, og de unge bør betragtes som mere end blot fremtidig arbejdskraft.

10. klasse skaber modenhed og tryghed for de unge

I dag vælger over halvdelen af unge at tage 10. klasse, og over 1/3 af de unge vælger at tage den på en efterskole.

10. klasse er meget vigtigt for nogle unge, da de i 9. klasse er bange for at falde ud af deres erhvervsuddannelse, så tager de 10.

klasse for at gøre sig mere klar og trykke til at gennemføre deres uddannelse.

De unge har faktisk aller-mest brug for at skynde sig langsomt. For som Peter Plys siger: "Det er da tosset at skynde sig, når man ikke ved, hvad vej man skal".

Demonstrationen skaber fællesskab mellem eleverne

"Jeg synes, det er fedt, at vi på skolen har fundet et flertal til at holde en undervisningsnedlæggelse, og det viser, at vi står sammen om de ting, og det bliver rigtig vildt. Demonstrationen, som vi skal til i København senere, altså hvor skal være sammen med alle mulige andre skoler, er igen et tegn på noget fællesskab - altså, at vi står sammen om det her." Fortæller Clara Sandra fra 3CS, Gribskov Gymnasium.

"Jeg er virkelig stolt over, at vi har fået skoler helt ovre fra Jylland til at deltage i København," afbryder veninden Benedicte Shakshabel fra 3AM, Gribskov Gymnasium.

Hvad er formålet med demonstrationen?

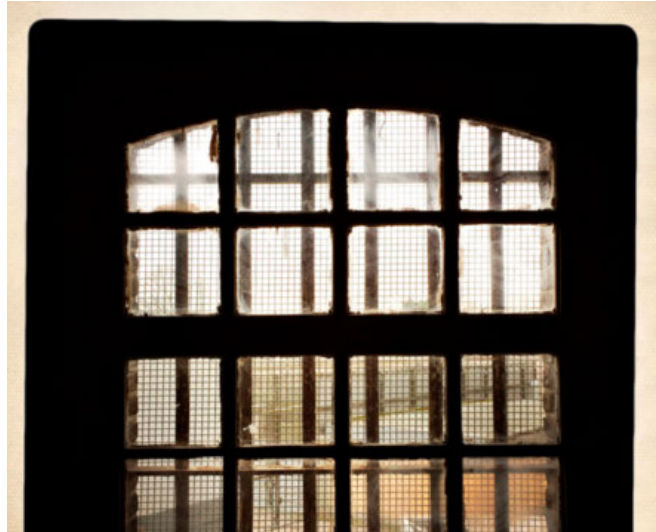
"Formålet med demonstrationen er, at regeringen får øjnene op for, at vi er

utilfredse. Det tror jeg måske godt, at de kunne have tænkt på det her tidspunkt, men at de måske begynder at lytte mere til vores ideer, fordi det er trods alt er os, der oplever det, og som har fingeren på pulsen for, hvad der sker ude omkring skolerne. Det betyder jo, at der skæres på nogle af A-fagernes taksameter, som måske gør, at man ikke kan få nogle af de A-fag, man gerne vil have. Det rammer nok ikke så meget her på Gribskov Gymnasium, men specielt på de store københavnske skoler." Uddyber Clara Sandra fra 3CS, Gribskov Gymnasium.

Opbakning fra rektor

Gribskov Gymnasiums rektor, Kristoffer Høj Sidenius ser med tilfredshed på elevernes planlægning og gennemførelse af den undervisningsfri skoledag: "Jeg synes jo altid, at det er dejligt, når eleverne engagerer sig og gør noget. Altså at de mener noget. Det er jo en del af det at blive demokratisk dannet borgere, så jeg bakker op om, at de har en holdning og gør noget ved det."

Forslagene er endnu ikke vedtaget.

Udsigt fra en celle. FOTO: JACOB EHRBAHN

Alt for korte fængselsstraffe i Danmark

■ Det kan da ikke være rigtigt, at man kun får 8 års fængselstraf for voldtægt.

JONATHAN LUND MACDAMS, TOBIAS KLUG BORGSTRØM OG CHRISTOFFER CILAS ROSWALL LARSEN

Vi har ikke særligt lange fængselsstraffe i Danmark, det er ikke nogen hemmelighed, nej slet ikke. Og det skal du vide, fordi det er for lidt, i hvert fald ifølge mig. Jeg håber ikke kun, at det er mig, der har det på denne måde, men at man kun får fra 5 år og frem til livstid (kan få prøvetiladelse efter 12 år) for mord og 8 til 12 år for voldtægt, det er jo simpelthen for sygt!

Her går grænsen!

For hvis vi nu sammenligner med en, der har begået skattesvig, kan strafferammen være helt op til 8 år. Så at en, der har begået skattesvig, kan få ligeså meget og endda mere end folk, der har voldtaget eller dræbt, det jo bare forkert. Tænk på de ting som personer, der har begået voldtægt osv. kunne finde på at gøre, når de kom ud fra fængslet igen. Og der er jo nok en grund til, at de har gjort, hvad de har gjort, men mange af dem, er nok bare ikke raske i hovedet. Tænk på, hvad for et menneske man skal være for at kunne få sig selv til at slå et menneske ihjel, fordi hvem ved så om personen ville gøre det igen, når han kommer ud fra fængslet? Hvis det stod til mig, skulle man minimum have mere end 20 år i fængsel for mord og voldtægt.

Man kan da heller ikke lade være med at tænke på familien og tætte relationer, som har og bliver nødt til at opleve disse ting og så bare kunne se gerningsmanden gå fri efter så kort tid.

Det er jo også skræmmende for både ofrenes familie og alle tætte relationer omkring at se en person, der kunne finde på så forfærdelige ting. Ja bare gå frit rundt, som om man ikke lige havde dræbt en

person eller lavet et seksuelt overgreb.

Hvorfor er danske straffe så korte?

Jeg har interviewet en fængselsbetjent, der forklarer, at fængselsstraffene er så korte i Danmark, da økonomiske kriminalitet straffes ligeså hårdt som mord, da den økonomiske kriminalitet ofte er planlagt og en bevidst handling, hvorimod et mord ofte sker i affekt. Han oplever, at straffe er for korte og for bløde i Danmark.

Det er da ret langt ude. Bare på grund af der flere der kan finde og stjele penge end at begå et mord. Jeg synes stadigvæk, man skal straffe hårdt på økonomisk kriminalitet selvfølgelig blandt andet på grund af, der er flere, der kan finde på det, og det er meget ulovligt, men det er stadigvæk ALT FOR LIDT at straffe så lidt for en person, der har begået mord.

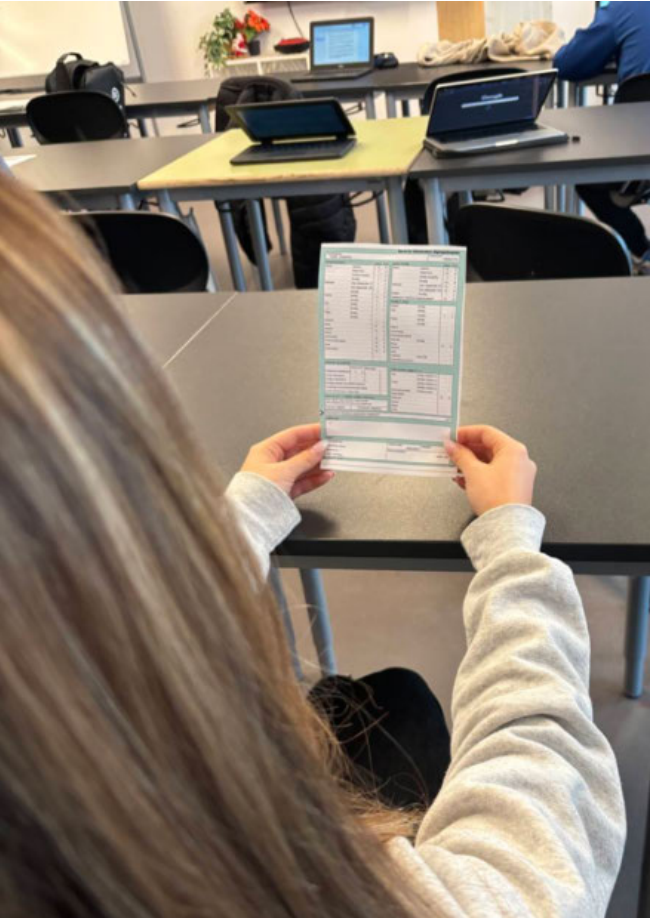
Tænk på, hvad for et menneske man skal være for at kunne få sig selv til at slå et menneske ihjel, fordi hvem ved så om personen ville gøre det igen, når han kommer ud fra fængslet? Hvis det stod til mig, skulle man minimum have mere end 20 år i fængsel for mord og voldtægt.

Politikerne må gå forrest med lovgivning

Som jeg har sagt og tydeligvis er utilfreds med er det for lidt tid man får at bøde for sine aktioner. Jeg foreslår, at Christiansborg må gå sammen og arbejde for højere straffe for at beskytte ofre og gøre os alle opmærksomme på, at det har hårde konsekvenser at begå personfarlig kriminalitet. Jeg tror, størstedelen af os danskere mener, at der er noget galt, som det er, og at vi kunne blive enige om, at længere fængselsstraffe er mere retfærdige fængselsstraffe.

Eleverne havde lavet bannere med klare budskaber til politikerne. Foto: Emma P. Fischer

For nogle elever er der både høj puls og ubehag, når det berygtede karakterblad deles ud. FOTO: ALMA KISZKA-KÖNIG

Karakterpres i folkeskolen

■ Unge elever og lærere lægger alt for meget vægt på karakterer i folkeskolen.

JULIE REFER OG ALMA KISZKA-KÖNIG

”

54% af Gilbjergskolens udskoling i Gilleleje har det seneste halve år følt sig stresset "hele tiden" eller "det meste af tiden". 41% af de unge har oplevet stresssymptomer i løbet af det sidste halve år over deres karakterer.

Hjemmene må tage deres del af ansvaret
Familiepresset opleves som stort blandt mange af de unge. Deres forældre har alt for høje forventninger til deres børn, hvilket kan føre til meget pres i forhold til gode karakterer. Nogle af grundene kan være, at ens forældre fik bedre karakterer, dengang de gik i skole. Derfor vil mange unge gerne vise deres forældre, at de kan nå samme niveau og hvis ikke, bliver det et stort pres.
Uddannelsessystemet har dog ændret sig meget, siden forældrene selv gik i skole, så sammenligningen er ikke brugbar.

ER DET FORN MEGET?

I næste skoleår bliver gennemsnittet ændret så at man ikke skal have 5 få at komme ind på gymnasiet men at man skal have et gennemsnit på 6 og det føler mange unge sig presset over fordi de tænker at de ikke har et højt nok gennemsnit

"Hvad fik du?"
Der er også konkurrence blandt elever, fx når elever sammenligner hinandens karakterer med hinanden. Pludselig opstår der en konkurrence mellem venner i en klasse.
Elever føler sig pressede over at skulle dele deres karakterer med hinanden.
Skolens og samfundets krav til karakterer kan også give et stort pres på elever. Mange elever føler, at de kun bliver vurderet på deres karakterer, og de lever med en fortælling om, at 12 nærmest er den eneste gode karakter, og man kun er god nok, hvis man gør det perfekt i alle fag.

Adgangskravene til ungdomsuddannelserne
Sanne Fitzen er skolens UU-vejleder, der fortæller, at mange unge er bange for, at de ikke har et højt nok gennemsnit for at komme på den uddannelse, de gerne vil. Hun mener også, at presset kan være at folk i klassen går rundt og snakker meget om, hvad de har fået, og nogle har jo selvfølgelig fået mere end andre.

Hvem råder over gåderne - etos, logos eller patos?

■ Når regeringen ikke bestemmer over, hvorvidt et barn skal aborteres eller ej, burde regeringen så bestemme over, hvorvidt et menneske vil herfra? Er det over grænsen at krydse lande for at få dødshjælpen, som kan være altafgørende?

NICOLE G. D. KALLESTRUP OG ELLIOT L. BOJKO

Hvem er synderen, og hvem skal modtage og følge slagets gang, når en blanding af fag- og lægpersoner tager beslutninger ud fra deres uddannelse eller stilling - i stedet for at lytte til folk, som har haft sagerne helt inde på livet?
Selvfølgelig er det vigtigt for læger, videnskabsfolk og andre højtuddannede folk at have en rolle i at beslutte faglige problemer. Men aktiv dødshjælp er ikke et fagligt dilemma, det er et etisk et, som kan diskuteres fra så mange flere synspunkter.

Andre EU-lande ser anderledes på aktiv dødshjælp
I lande som Østrig, Holland, Belgien, Luxembourg og Spanien er der indført aktiv dødshjælp. Denne er en handling, som har til hensigt at bringe en patients liv til ophør.
I følge vores mening burde det være en selvfølge at have denne mulighed. Alle skal ikke have denne mulighed, men det væsentlige i denne problematik er, at mennesker med uhelbredelige sygdomme selvfølgelig skal have den helt frie ret

og mulighed til at forlade dette liv - især på en måde uden ydmygelse og besvær.
I en serie lavet af dr.tv følges manden Preben Nielsen, som på grund af en ulykke er blevet lam fra halsen og ned. "Jeg elsker livet for meget til at være i live".
Dette var en af hans sidste sætninger til kameraet, inden han sov ind.
Det gør os så ondt at se og høre på det kæmpe og massive besvær Preben Nielsen, og mange andre mennesker har skullet igennem for at få dødshjælpen.
Passion, etik eller logik?
Når vi ser på det, så er det både en kamp for Preben, men ikke mindst for de pårørende - som desuden slæbes gennem fly, terminaler og meget mere i stedet for at få udført hjælpen herhjemme i Danmark.
For hold kæft, hvor må det gøre ondt, eksempelvis at se ens livs kærlighed, forandre sig til knust glas.
Hvordan må det ikke være at gå fra at leve sit helt normale hverdagsliv - til ikke engang at kunne fodre sig selv, tørre sig selv eller nogensinde at kunne klappe sin kone i numsen. Mange af de livsglæder, man engang havde, er nu taget fra en med ét. For Preben var dødshjælpen måske en måde at komme videre på - men nærmest mere en kærlighedserklæring fra ham til hans kone, mente hun.
Nogle vil spørge om det ikke er en egoistisk beslutning at forlade denne

verden - uden at være i en lidende tilstand, udelukkende fordi man ikke selv vil være her.
Men for os handler det mere om, at alle skal kunne leve deres liv frit uden begrænsninger og udsættelser. Og det ligner sig i retning af begrænsninger, når mennesker som Preben får forandret deres liv - så drastisk.
Hvornår flyder det over?
Det kan blive så al hjertens tungt for både offeret, men lige så meget for hjælperne med på vejen.
De pårørende kan hurtigt komme til at lægge låg på sig selv ved at føle sig bundet til at hjælpe sit medmenneske i nød, men i ren og skær overlevelse, uden man muligvis lægger mærke til det.
Der kan både være det farlige i det, og at man ikke trives, men inde bag er der jo også folk, som lever deres bedste liv udover sygdommene.
Og det synes vi virkelig der skal være plads til - fra begge sider. For hvordan har vi frihed, når vi kun må krydse grænser for at nå sprøjten?

Lyt til folket!
Skal vi måske genoverveje valget, når meningsmålinger lavet af megafon for TV2 viser, at mere end 3 ud af 4 danskere faktisk mener, at uhelbredeligt syge skal kunne modtage aktiv dødshjælp i Danmark. Hvorfor er det, at Folketinget tager beslutninger ud fra et råd i stedet for det, som folket ønsker?

Folketinget skal selvfølgelig lytte til rådet, men på ingen måde overdøve de 75% af danskere, som mener det modsatte.
Så igen, hvordan kan det være, at folk som Preben ikke må være herre over sig selv og valget om sin egen uafhængighed?
Hvor hårdt må det ikke være at se kærligheden af ens liv, så småt falde i tusind stykker.
Og hvordan er det at stå og vide, at man virkelig vil kæmpe med alt i sin magt for at samle alle de stykker op igen, bare for at prøve og forme det samme, som engang var - vel vidende om at det nok aldrig kan blive det samme igen.
Er det nogle gange derfor bedre at give slip?
Her tænker vi, at vi alle kan enes om, at de etiske hoveder aldrig kommer til at være kvalificerede nok til at råde over gåderne.
Kom ind i kampen
Det er over vores personlige grænse, at uhelbredeligt syge ikke skal have muligheden for at udånde i sit hjemland og i stedet skal krydse grænser for at få fred.
Grænsen for hvor meget et enkelt råd skal bestemme, og hvad grænsen er for hvor mange der skal stå bag et forslag før det bliver vedtaget.
Så lad nu bare danskerne bestemme over, hvorvidt deres barn skal aborteres eller ej, og hvorvidt en uhelbredelig syg vil herfra eller ej.

Legens, regeringes eller patientens middel?

Aktiv dødshjælp er en smertefri og hurtig, men uigenkaldelig proces. Foto: Julius Fischer

Den grove tone opleves både i skolelivet og digitalt. Foto: David Kerddelj

Unges sprog

■ Sproget blandt unge mennesker har udviklet sig med

DAVID KERDDEJ OG KRISTIAN ANDRÉS BLIDSØE LARSEN

Vi ved, mange går rundt med følelsen af, om en kommentar virkelig var den opfattelse, afsender har til en. Nu til dags ved man ikke, om folk joker med en, eller mener det, fordi folk snakker grimt til hinanden i dagligdagen. Vi synes, folk burde stoppe med alt form for grimt

sprog. Det nytter ikke noget, at folk går rundt og er tvivl om, hvad folk mener. Det skal stoppe nu. Foden skal sættes ned, men hvordan ændres sådan en kultur?

Der er stor forskel på, hvem man snakker med, og hvordan ens sprog er. Man joker lidt mere med sine venner, og snakker ikke det sødeste sprog, som andre ville opfattes i forhold til, hvis man nu var på besøg hos ens bedsteforældre. Her tales et meget formelt sprog.

Sproget på de sociale medier forstærker den grove tone

Mange unge taler grimt i dag, og det skyldes også sociale medier. Sociale medier har en stor rolle i for eksempel nu, hvis man ser en video på TikTok, hvor der bliver sagt nogle ting, som man så husker dagen efter, og så siger dem henne i skolen, og det er så der hvor man kan sige nogle ting. Der er over grænsen, fordi man har set en video, hvor det er blevet sagt, men ingen er blevet stødt.

Over de seneste 20 år har

sproget i det danske samfund for alvor ændret sig. Folk snakker grimmere til hinanden end nogensinde før, og det synes vi, skal stoppes.

”
Stor forskel på, hvem man snakker med, og hvordan ens sprog er.

Vi tror også, at det kommer af, når man spiller computer specielt på de populære medie Discord, som mange bruger, når man spiller computer. Vi har også oplevet, at der bliver sagt nogle meget grimme og voldsomme ting på mediet.

Fanget bag en skærm

De fleste har nok prøvet at få skrevet noget grimt online eller selv at skrive noget til nogen, men når de så kommer ud i den rigtige verden, er de ikke, som de var bag skærmen, det er

oftest også folk med lavt selvværd og/eller jaloux. Der sviner andre til. Det kan også lyde hårdere, når man siger det i virkeligheden i forhold til hvis man skriver det online, fordi hvis man skriver det online, ved man ikke, om det er for sjov eller om personen mener det. I virkeligheden kan man også se personens udtryk, når det bliver sagt.

Meget ord i den grove sprog er hentet fra religioner, sexismen, etnicitet eller politisk overbevisning.

Afskaf aldersgrænsen i biografen

■ Det bør ikke være staten, der vurderer, hvornår man må se en film, men derimod ens forældre.

DAVID KERDDEJ OG KRISTIAN ANDRÉS BLIDSØE LARSEN

Vi er efterhånden trætte af, at der er aldersgrænse på film i biografen. Vi ser ingen nytte, og så skræmmer det bare gæsterne væk. Det er jo nederen, når der er så mange gode og lærerige film.

Vi kan heller ikke forstå, at aldersgrænserne så ikke overholdes, da personalet i biografen ofte er u-trolig ligeglade og har større interesse i at sælge billetter, so-davand, slik og popcorn.

Eget ansvar

Vi synes, det burde være på eget ansvar, når man går i biografen. Lad os give et eksempel: Filmen "Smile 2" har en aldersgrænse på 15 år. Hvis man er alene og er 12 år, kan man ikke komme ind se den, men hvis man er med en forælder/værgen, kan man godt. Vi synes, at man burde smide alt ansvar over på forældrene/værgen. De kender vel deres barns grænse bedre end biografen.

Årsagerne til grænserne

Det er Medierådet for Børn og Unge, der fastsætter aldersgrænserne for film i Danmark. Her er sprog, vold og temaer væsentlig i vurderingen af, hvordan aldersgrænsen sættes.

Børnefilm med svære temaer og hård tone

Eksempelvis er "Ternet Ninja" sat til 11 år, da sproget er i en grov tone, og filmen starter med et mord på et barn.

De fleste film frarådes børn under syv, hvilket ikke giver mening, da det børnefilm. Eksempelvis "Børnene fra Sølvgade", som handler om børn, der bor alene i en lejlighed. Det er en humoristisk film, men fordi et barn, der ser den alene kunne få tanker om, hvordan det ville være at blive forladt af sine forældre. Hvis de ser den med forældre, vil forældrene løbende tale med barnet om, hvad det er der sker og give dem et indblik i, at det kun er fiktion for at lave en god film, og ikke ville ske i

virkeligheden.

Forslag fra aldersgrænse til anbefaling

Vi synes, at lovgivningen burde være en anbefaling frem for en alder, Derved er det op til forældren/værgen at beslutte om, ens barn må se en given film og ikke den ansatte i biografen. I dag overholdes disse alders-grænser alligevel ikke for indtjeningen er vigtigere end hensynet til lovgivningen. Der konner flere penge til biografen, og så kan det godt være, at der er meget vold og grimme ord osv., men det er vel igen forældrenes/værgens ansvar og ikke statens.

Hørt på grænsen

FOTO: VICTORIA ABILDTRUP